

KONTAKT

Sydslesvigsk Forenings informationsblad

UGENS OVERSKRIFTER

Om aldring

[KONTAKT] Sundhedstjenesten har indbudt eksper- ten i bl.a. aldring, Kaare Christensen (foto) til et åbent sundhedsrådsmøde.

Læs mere på KONTAKT side 2

Til frislandene

[KONTAKT] SSF Flensborg Amt og Grænseforeningen drager på flere dagestur til frislandene. Der er plads til flere.

Læs mere på KONTAKT side 3

Vestjysk rock

[KONTAKT] Johnny Madsen Jam med bl.a. Mogens Mortensen (foto) gæster Vestkystkulturen – og kørsel er der også sørget for.

Læs mere på KONTAKT side 3

Kirkesiden

[KONTAKT] Christian 2. (foto), Kierkegaard og Luther i skøn forening på én side - Kirkesiden.

Læs mere på KONTAKT side 4

TIL KULTURNAT PÅ CHRISTIANSBORG

Lykkehjulet med Sydslesvig-quiz gjorde lykke.

Også ungdommen var nysgerrig og kom et smut forbi hos sydslesvigerne. (Fotos: Tine Andresen)

SSFs generalsekretær Jens A. Christiansen fik »ild« i sin lakridspibe af GF-konsulent Claus Jørn Jensen, en stille protest imod EUs manglende mindretalspolitik & EUs idé med at forbyde lakridspiber.

Kim Andersen (V) MF fra Sydslesvigudvalget (l.h. med ryggen til) var blandt lytterne, når Rødkål & Sauerkraut gav den hele armen.

LEDER

Mange bække små...

[KONTAKT] At det danske mindretal i Sydslesvig med støtte fra Sydslesvigudvalget og et dansk konsulentfirma er i gang med at udvikle en overordnet kommunikations- og informationsstrategi, er et nødvendigt skridt i den rigtige retning for en øget og målrettet synliggørelse blandt danskerne i Danmark. At også de mange bække små kan være effektive, kan vel alle organisationsfolk i Sydslesvig fortælle med om: Foredrag, rundvisninger, venskabsbesøg, samtaler med meningsdannere - og personlige kontakter er med til at synliggøre det danske mindretal overfor ret så forskellige målgrupper med som regel vidt forskellige indgangsvinkler til danske nationale værdier og mindretal. Bemærkelsesværdigt var et initiativ sidst, da to journalister og en håndfuld journalist-/fotografpraktikanter fra TV Syd drog på informationstur til det sydslesvigske, hvor de fik en briefing hos SSF om det danske mindret-

tal i Sydslesvig og dets omfattende netværk samt mødte en gruppe kulturmedie-ambassadører fra Grænseforeningen. Ikke overraskende kunne de unge journaliststuderendes og de ledsagende journalisters viden om det historiske og aktuelle Sydslesvig ligge på et meget lille sted, men deres manglende viden blev hurtigt erstattet af en nysgerrighed og interesse, der gjorde samtalen frugtbar for både dem og deres sydslesvigske samtalepartnere. Og bedst af alt: Allerede få dage efter resulterede mødet i et indslag på TV Syd på baggrund af den aktuelle debat i Danmark om bedre affaldssortering om netop hvordan man – også de danske sydslesviger! - gør syd for grænsen. Kommunikation og information er et sejt træk, men ind imellem virker det. Om vi bare var nogle flere, der trak læsset...

SYDSLESVIGSK FORENING

Sydslesvigerne på Tinge

[KONTAKT] Ud over den generelle information om Sydslesvig var EU-Kommissionens afvisning af mindretalsunionen FUEn's Europæiske Borgerinitiativ »Minority SafePack« (indsamlingen af en million underskrifter til fordel for europæiske mindretalsrettigheder), de nationale mindretalsreaktion med at ville gennemføre borgerinitiativet alligevel - og en (manglende) mindretals- og sprogpolitik i Europa centralt tema i mindretalsværelset, Det Færøske Værelse, på »Kulturnatten« i fredags på Christiansborg. Ud over den brede sydslesvigske fortælling hørte sammenlagt flere hundrede interesserede besøgende nærmere om mindretalsarbejdet i et europæisk perspektiv. Den sydslesvigske deltagelse i Kulturnatten på Christiansborg, hvor der kommer omkring 10.000 mennesker på en sådan aften, er et led i mindretallets kommunikations- og oplysningsvirksomhed; og selv om danske sydslesvigerne ikke egentlig er målgruppe for præsentationen i mindretalsværelset den nat, var der flere - bosiddende i København-området - der kiggede indenfor og deltog i meningsudvekslingen. Også nogle folketingsmedlemmer viste deres interesse.

Der var kaffe på kanden, underholdning ved »Rødkål & Sauerkraut« = Eberhard von Oettingen & Dirk-Uwe Wendrich, samt et lykkehjul kombineret med en quiz om grænselandet. Opbakningen fra sydslesvigske side til Kulturnatten på Christiansborg, bliver større hvert år. Mens det i starten for nogle år siden stort set kun var SSF, der tog sig af at repræsentere dansk-

heden i Sydslesvig i - dengang - Det Sønderjyske Værelse ved kulturnætterne på Tinge, var det i år en bredt sammensat flok, der drog af sted: Foruden SSF med FU-medlemmer, generalsekretær og andre medarbejdere deltog repræsentanter for SSV,

SdU, kirken, Skoleforeningen og Flensborg Avis. Derudover var Grænseforeningen og Mindretalsrådet/-sekretariatet fra Berlin til stede i Det Færøske Værelse på Christiansborg.

SSF/ SdU

Arrangementer i Sydslesvig Oktober 2013

SSF, SdU, MoinMoin, Lebensart & Kulturmuseet **Emmelie de Forest**
Fr 18.10.13 • 19:30 • MAX, Flensborg

Dansk Musikteater **Fregatten Jylland**
Ti 22.10.13 • 20:00 • Deutsches Haus, Flensborg

Sønderjyllands Symfoniorkester **Nielsen, Schmidt, Piazzolla, Beethoven**
Fr 25.10.13 • 20:00 • Deutsches Haus, Flensborg

Sønderjyllands Symfoniorkester **Brahms, Beethoven**
To 31.10.13 • 20:00 • NordseeCongressCentrum, Husum

SPIL DANSK DAGEN MUSIKKENS FESTDAG

Onsdag 30.10.13
Esbjerg Ensemble • 20:00 • Flensborghus, Flensborg
Tim Lothar • 19:30 • Kirkevang, Ladelund

Torsdag 31.10.13
Basseralle • 14:30 • Husumhus, Husum
Toner fra Himlen • 19:00 • Flensborg Bibliotek, Flensborg
Tim Lothar • 19:30 • Ejderhuset, Bydelstorp
Lydland • 20:00 • Harreslev Danske Skole, Harreslev
Warm Tape, Kaskélot & Apeji • 21:30 • Volksbad, Flensborg
Se alle arrangementer på syfo.de/spildansk

Billetter +49 (0)461 - 14408 125 ssf-billetten.de

SSFs sekretariat, Aktivitetshuset, shz Ticketcenter Flensborg eller ved indgangen

BIBLIOTEKET

Hear Eye M

[KONTAKT] Det bliver en sanseoplevelse med lys og lyd, når guitaristerne Anders Toftgaard og Matthias Runge fra bandet "Warm Tape" optræder sammen med lys-kunstneren Peter Petersen i forestillingen "Hear Eye M" torsdag den 24. oktober kl. 19 på Flensborg Bibliotek, Nørregade/ Norderstr. 59. Forestillingen er ikke detaljeret planlagt. Musikkerne og lysmageren lader sig inspirere af hinanden og

stemningen blandt publikum. "Øjeblikket" er det afgørende for koncerten. Peter Petersen fortæller, at den form for liveperformance var almindelig i 70'erne, men i de senere år er den gået lidt i glemmebogen. Toftgaard og Runge vandt i øvrigt "New Stars Contest" i 2012. Der er gratis adgang.

LL

Grænsependler-info

[KONTAKT] Grænseoverskridende pension – skat, sygesikring er nogle af de emner Regionskontor & Infocentret fra Padborg fortæller om tirsdag den 29. oktober kl. 14-14.30 på Flensborg Bibliotek, Nørregade/ Norderstr. 59.

Efter den fælles information er der mulighed for individuel rådgivning indtil kl. 16. Gratis adgang og ingen tilmelding forud.

LL

SPORSKIFTE/ HELLIGÅNDSKIRKEN

Aftensang med Bonde Trio

[KONTAKT] Sporskifte menighed indbyder til aftensang med Jeanette BondeTrio i Helligåndskirken i Flensborg onsdag den 23. oktober kl. 19-20. Trioen spiller gospel, rytmiske salmer, kendte og egne popsange. Trioen består af Jeanette Bonde, sang, Maren Frost, cello/klaver, og

Allan Nielsen, percussion. Der øves på nogle salmer plus sangen O Happy day fra kl. 18.20. Hvis man vil være med være til at øve på salmerne og gospelsangen, så kom i god tid.

Thomas Hougesen

AKTIVITETSHUSET

Sandblæst og IT

[KONTAKT] Aktivitetshuset har nogle gode tilbud igen: Sandblæsning på glas – intro tirsdag 22.10. kl. 17-19. Underviser: Lise Paulsen. Tilmelding: Nej. Medbring: glas, skåle e.l. man kan sandblæse på. Med sandblæsning kan man designe sine egne glasting som f.eks. skåle, flasker eller vaser. Man klæber en skabelon på glasset eller maler med lim på glasset. Bagefter blæses sand på genstanden og derved opstår der en flot mat og en strålende overflade, afhængig af, hvor genstanden var afdækket eller ej.

Aktis Seniorklub med IT-vejledning: Torsdage 24.10., 14.11. og 12.12. kl. 15-18. Underviser: Søren Timm. Tilmelding: Nej. Aktis Seniorklub er et tilbud for alle voksne, der har brug for hjælp til små IT-opgaver. Kan man ikke finde rundt i mobiltelefonens menuer, vil man gerne sende SMS'er og e-mails, har man et spørgsmål til et computerprogram eller overføre dias til billedfiler, overspille vhs-bånd til dvd eller ens yndlingsplader til cd? Der er kaffe og kage for 1 euro, og man må også bare komme for at få en hyggelig snak.

UGEN DER KOMMER

18. Ældreklubben **Flensborg** Duborg: Hygge i Toosbüygade 7 kl. 15
 SSF-distrikt **Dannevirke**: Værkstedsaften hos Volker Bock, Thumby kl. 19.30
 19. SSF-distrikt **Vanderup/Jørl** og Kvindeforeningen: Besøg på Heimatmuseum kl. 15
Slesvig SSF-distrikt Centrum Nord: Nostalgisk håndarbejdsdag - "kniplinger" på Slesvighus kl. 10-16
 20. SSF-distrikt **Isted/Jydbæk**: Efterårs- og julebasar i Jydbæk Forsamlingshus kl. 9-16
 21. **Flensborg** SSF-distrikt Nord: Margretheklub med billeder fra Istanbul i menighedshuset kl. 14
 SSF-distrikt **Hatsted**: For børn - mad på bål ved forsamlingshuset kl. 18
 SSF-distrikt **St. Peter-Ordning**: Højtåleesaften på Klitskolen kl. 19.30-21
 22. Borgerforeningen **Flensborg**: Hovedgeneralforsamling + foredrag med Flemming Nielsen om "Forstærkningsmanden" 1864 i Restaurant Borgerforeningen kl. 19
 SSF's Humanitære Udvalg: Vandring "Mellem Sønderhav og Sandager", fra Exe i **Flensborg** kl. 9.30
 SSF: Dansk Musikteater og "Fregatten Jylland" i Deutsches Haus, **Flensborg** kl. 20
 De danske menigheder i **Flensborg**: Babysalmesang i Harreslev Kirke kl. 10
 De danske menigheder i **Flensborg**: Søren Kierkegaards "Kærlighedens Geminger" i Stuhrs Allé 17 kl. 19
Flensborg SSF-distrikt Nord: Morgenmad med Sejlklubben i Tønnsenhuset kl. 9
 SSF-distrikt **Skovlund-Valsbøl**: Spil i Skovlund Forsamlingshus kl. 19.30
Skovlund Ældreklub: Sang og spil i forsamlingshuset kl. 15
Valsbøl pastorat: Efterårsmøde med foredrag v. Johannes Nørregaard Frandsen om H.C. Andersen, på Valsbøhus kl. 19.30
Lyksborg Kvindeforening: Udflugt til Stedesand, fra ZOB kl. 14
 De danske foreninger og institutioner i **Ejdersted**: Uffes kaffebar + bogbus, på Uffe-Skolen, Tønning kl. 15-17
 SSF **Rendsborg-Egernørde** amt: Tur til "Fregatten Jylland" i Flensborg, fra Medborgerhuset kl. 18.30
 Aktive Kvinder **Slesvig**: Efterårshygge i Ansgarsalen kl. 19
Slesvig SSF-distrikt Centrum Nord: Hobby med nål og tråd på Slesvighus kl. 19.30
 23. SSF's Humanitære Udvalg: Foredrag ved museumsinspektør Axel Johnsen: "Ny viden om A.P. Møller og det dansk-tyske grænseopgør", på **Flensborghus** kl. 14.30
 De danske menigheder i **Flensborg**: Sangaften med Jeanette Bonde Trio i Helligåndskirken kl. 19-20
Harreslev Kvindeforening: Asiatiske mad med Charlotte Havn på Gustav Johannsen-Skolen kl. 19
Lyksborg menighed: Læsekreds i menighedshuset kl. 19.30
Oksbøl Kvindeforening: Møde i forsamlingshuset kl. 19
 SSF-distrikt **Ravnkær**: Strikkecafe i forsamlingshuset kl. 15.30
 SSF-distrikt **Moldened**: Fransk mad med Anna Grete Jessen i forsamlingshuset kl. 19
Slesvig Seniorklub: Spil i Ansgarsalen kl. 14
Slesvig SSF-distrikt Holm Skt. Jørgen: Hygge i Ansgarsalen kl. 19
 24. Aktive Kvinder **Nibøl**: Udflugt til Rudbøl Chokolade fra foreningshuset
 SSF-distrikt **Damholm**: Hobbyklub i forsamlingshuset kl. 15-17
 SSF-distrikt **Treja/Hollingsted**: "Det mobile ler-værksted" på Treja Skole kl. 19.30
 Aktive Kvinder **Slesvig**: Afspændingsgymnastik på Hiort Lorenzen-Skolen kl. 18
 Torsdagsklubben **Mårkær**: Møde hos Gertrud Jochimsen kl. 15
 SSF-distrikt **Satrup/Havetoft**: Det fremtidige mødested drøftes i forsamlingshuset i Hostrup kl. 19

DANSK SUNDHEDSTJENESTE

Åbent møde om aldring

[KONTAKT] Dansk Sundhedstjeneste for Sydslesvig inviterer til åbent sundhedsrådsmøde tirsdag den 29. oktober kl. 18.30, traktament for tilmeldte fra kl. 18, i den Blå sal på Dansk Centralbibliotek, Nørregade/ Norderstr. 59, Flensborg. Aftenens emne er fagligt: Professor dr.med. Kaare Christensen fra Syddansk Universitet Odense holder et foredrag om forskning i tvillinger, aldring og aldersrelaterede sygdomme. A.h.t. traktament bedes om tilmelding på 0461/ 570 580 hhv. info@dksund.de senest 24. oktober.

Senest er han medforfatter til bogen "Kend din krop, mand". Han er en hyppig gæst i medierne, og i 2005 modtog han Syddansk Universitets første formidlingspris, der gives

til forskere for levende og kreativ kommunikation af deres faglige felt.

100 ÅR?
 Hvad skal der til for at blive 100 år? Aldring er langt mere påvirkelig end tidligere antaget, og selv de mest forsigtige fremskrivninger forudsiger, at ældrebefolkningen i de kommende år vil vokse til en hidtil uset andel af befolkningen. Men hvad karakteriserer egentlig mennesker, som lever meget længe? Og er det sandsynligt, at levealderen vil fortsætte med at stige? Hvis ja, vil fremtidens ældre så ikke blot leve længere men også med et bedre helbred?

Prof.dr. Kaare Christensen: Om aldring 29. oktober i Flensborg.

KOBBERMØLLE SLUTTER SÆSONEN

Industrihallerne, mens de så værst ud i august 2013. (Foto: privat)

Sidste chance i dag

[KONTAKT] I dag, torsdag den 17. oktober er sidste chance i år for individuelt besøg på Kobbermølle Museum. Der er rundvisning på tysk kl. 14.30 og på dansk kl. 16. Grupper vil dog hele året kunne besøge museet efter forudgående aftale

på telefon 0461-407 7125 (bedst tirsdag-fredag 10-12, ellers indtal besked, så ringes der tilbage). Der kan også sendes en mail til museum@kabelmail.de. Industrimuseet i de gamle industrihaller er fortsat lukket på grund af total-

renovering af bygningerne og forventes genåbnet i forsommeren 2014. De faste åbningstider i 2014 vil senere blive bekendtgjort bl.a. på museernes hjemmeside www.industriemuseum-kupfermuehle.de.

sls

RENDSBORG-EGERNFØRDE

Lanterneoptog to steder

[KONTAKT] SSF-distrikterne Egernørde og Svansø inviterer sammen med den danske kirke til det årlige store lanterneoptog i Egernørde fredag den 25. oktober med afgang fra Medborgerhuset på H.C. Andersensvej 8 kl. 18. Efter optogt kan man købe mad og drikke i Jes Kruse-Skolens gymnastik sal.

SSF Rendsborg by inviterer også til lanterneoptog, og det er onsdag den 6. november med afgang fra Markt-platz i Bydelsdorf kl. 18. Efter optogt sælges der sodavand og pølser i Ejderhuset i Brandtsgade.

Begge optog eskorteres af et stort orkester, som er med til at give den helt

rigtige stemning.

PILATES FLYTTES
 Pilates-kurset i Ejderhuset er blevet flyttet fra den 22.10. til den 29.10. p.g.a. SSF-amtets tur til musicalen Fregatten Jylland i Flensborg.

BORGERFORENINGEN

Hovedgeneralforsamling og Flemming Nielsen-foredrag

[KONTAKT] Den årlige hovedgeneralforsamling i den selskabelige forening Borgerforeningen afholdes tirsdag den 22. oktober kl. 19 i Restaurant Borgerforeningen i Flensborg. Dagsordenen følger de ældgamle statutter, som trods alt stadig har den fulde gyldighed, bl.a. med formand Jørgen Peter Weiss beretning. På valg til bestyrelsen er Birthe Lønborg, Torsten Schütt, Aase Abild og Preben Busck-Nielsen, der alle på

nær Schütt tager imod genvalg. Der indledes med spisningen, som altid er sprængt oksebryst, i Danmark populært kaldet Gyldenspjæts livret. Der anmodes om tilmelding senest lørdag den 19. oktober til restauranten på tlf. 0461 23385. Når spisningen er overstået, kommer tidl. journalist ved DR Radio Syd Flemming Nielsen, Egernsund, med en sandfærdig beretning om hans tipoldeforældre i krigen 1864, der har

overskriften "Forstærkningsmanden, fire rigsdaler – himlens straf – og ondskaben selv".

Kommende arrangementer:
 Onsdag 13. november kl. 19 grøn-kållspisning – taler: Tidl. livvagt Jesper Lundorf, Ballerup.
 Onsdag 2. januar kl. 19 nytårsmøde – taler: Generalkonsul Henrik Becker-Christensen samt andre underholdende indslag.

VESTJYSK ROCK PÅ VESTKYSTEN

Det kan være svært at sidde stille, når Johnny Madsen Jam fyrer den af 1. november i Garding. Det var det i hvert fald i Frederiksstad sidst. (Foto: Peter Hansen)

Johnny the Blues – det er showtime

[KONTAKT] Fredag den 1. november rocker vestkysten. Og det endda med ægte, vestjysk vestkyst-rock. Johnny Madsen Jam, som sluttede forrige sæsons Vestkystkultur af med at sætte Hans Helgesen-Skolen i Frederiksstad på den anden ende, spiller på den gamle danske skole i Garding klokken 20. Forbilledet, Johnny Madsen, har været på toppen af dansk rock i over 30 år. Han har 18 albums på bagen - ud over de to, han har udgivet under navnet Dalton sammen med Allan Olsen og Lars Lilholt.

Og når man hører melodier og tekster, er man ikke et sekund i tvivl om, at den, der har skrevet det, har saltvand i årerne og flyvesand i håret. Fra rocknumre, der galoperer af sted, så man kan blive forpustet af at høre på det, til bluesrock, der bliver sunget og spillet så drøvende, at man næsten kan lugte solnedgangen over Nissum Fjord. Teksterne rummer ordspil, der placerer Madsen i top blandt danske lyrikere. Som eksempelvis: På Pinky's nathus/ falder lyset lidt skævt,/ og juken spil-

ler blues/ fra Californien./ Johnny the Blues/ vender sig omkring,/ den fede lady sagde,/ det var showtime./ Johnny the blues./ Det er showtime./ Johnny the blues./ Show. Johnny Madsen Jam, som består af Mogens Mortensen, guitar & sang; Jesper Bøllehus bas & kor og Richard Vincent Salisbury, trommer & kor, spiller Madsen, så man kan komme i tvivl om, hvem der er kopi, og hvem der er original. Check selv på <http://www.johnnymadsenjam.dk/>

ph

Gratis tur til kultur

[KONTAKT] SSF Husum og Ejdersted amter tilbyder som vanligt sine medlemmer gratis fællestransport til vestkystkultur fra Bredsted, Hatsted,

Husum, Frederiksstad og Tønning. Tilmelding på 048615493, 048412612, ejdersted@syfo.de eller husum@syfo.de.

Ikke-medlemmer kan også køre med men må betale 10 euro tur/re-tur for transporten.

SØNDERJYLLANDS SYMFONIORKESTER

En prisvinder på scenen - og finger-food i salen

[KONTAKT] Sidste år gæstede han grænselandet. Nu er den unge danske accordeonspiller Bjarke Mogensen tilbage, og denne gang sammen med Sønderjyllands Symfoniorkester (SSO) og indbudt af Sydslesvigsk Forening til en forrygende koncert med herlige tangorytmer fredag, 25. oktober kl. 20 i Tyske Hus/ Deutsches Haus, Flensburg. SSFs Teater- og koncertudvalg inviterer alle koncert-gæster samt SSOs musikere til en lille komsammen efter koncerten. Der bliver budt på finger-food, og formanden for udvalget, Hauke Paulsen holder en lille tale for publikum i anledning af orkestrets 50 års jubilæum.

SOLISTEN
 Bjarke Mogensen har trykket på tangerne, siden han var syv år gammel, men faktisk var det et rent tilfælde, at valget netop faldt på accordeonen.
 - Egentlig ville jeg til at begynde med nok helst spille noget andet. Men da mine forældre tilmeldte mig lidt sent på sæsonen, var alle pladserne taget på de andre instrumenter, og jeg havde valget mellem blokfløjte og accordeon. I dag er jeg glad for, at jeg valg-

te det sidstnævnte, siger Bjarke Mogensen, som imponerede, da han

Bjarke Morgensen i Flensburg 25. oktober. (Foto: Nikolaj Lund)

TREJA/ HOLLINGSTED

Efterårs-/ loppemarked

[KONTAKT] Treja Danske Skole og SSF Treja /Hollingsted inviterer til efterårsbasar/ loppemarked søndag den 27. oktober kl. 13-17 på skolen. Der forberedes en hyggelig eftermiddag med kaffe og kagebord. Der bliver tilbudt keramik, selvsyede børnetøj, efterårsdekorationer, marmelade

m.m.
 Der er stadig frie salgsboder på basaren. Opstilling af en bod koster en kage.
 Tilmeldelse venligst til Katja Brodersen, 04626-187980, eller Til Udo Jessen, 04626-1303 senest den 24. oktober.

Ler for sjov

[KONTAKT] SSF distrikt Treja/Hollingsted får besøg af det »mobile lærværksted« (Die mobile Spasstöpferei) ved Treja Danske Skole torsdag den 24. oktober kl. 19.30. Ler-værkstedet tilbyder en kreativ aften med hygge og professionel hjælp/rådgivning. Efteråret er i fuld gang, og julen nær-

mer sig med raske skridt – så man kan denne aften lave noget sjovt til sig selv, til andre, kunst eller brugskunst, eller hvad man ellers kan finde på. Det er kun ens fantasi, der sætter grænser. Deltagelse koster 10 euro inkl. materiale.

FLENSBORG AMT + GF

Andersen-Hüs i Klokris/ Klockries. (Foto: Knudsen)

Besøger frislandene

[KONTAKT] SSF Flensburg amt og Grænseforeningens Kreds 20 inviterer i fællesskab til en fem dages rejse, hvor de besøger de tre frislande samt saterfriserne. Rejsen foregår fra den 22. til den 26. april 2014, tilmelding fra 1. november til Dansk Sekretariat for Flensburg amt, tlf. 0461 14408 156. Pris 399 euro pr. person, tillæg for enkeltværelse 64 euro. Transport,

overnatning, morgen- og aftensmad samt alle rundvisninger og fælles entreer er inkluderet i prisen. Der lægges ud med et besøg i Nordfrisland, hvor deltagerne får et oplæg i Andersen-Hüs, på Nordfriisk Institut og Nordsee Museum i Husum, inden de fortsætter til deres hotel i Wiesmoor i Østfrisland. Dag 2 tager de, efter at have set på Wiesmoor, blomsternes hovedstad, til Saterlandet, hvor de besøger Johanner Kapellet i Bokelesch, tager på tur i de mægtige moseområder og får et oplæg om saterfriserne. Dag 3 går turen til Emden, hvor der står byvandring og havnerundfart på programmet efterfulgt af muligheden for at se byen på egen hånd. Dag 4 kører bussen over grænsen til Leeuwarden i den nederlandske provins Vestfrisland. Her er der planlagt besøg på den friskitlende radiostation Omrop Fryslân og på Afûk, den frisiske undervisnings-kommission. Der bliver også tid til at se byen på egen hånd. Dag 5 er hjemrejsedag, dog holdes en pause i Glückstadt på vej tilbage til Flensburg. Hvis man er interesseret, kan man få brochuren tilsendt eller se den på SSF Flensburg amts sider under www.syfo.de.

mh

WWW.DKS.FOLKEKIRKEN.DK

Jon Hardon Hansen, Vesterland, Victor Madsen Greve, Frederiksstad, og Jacob Ørsted, Flensborg.

Kirkesiden

KRIG, KIRKE, KÆRLIGHED & KONGETRONE

En fængslende blanding

[KIRKESIDEN] Krig, kirke, kærlighed og kongetrone kan være en farlig cocktail. Ikke desto mindre var det, det som Christian den 2. forsøgte sig med og som førte til 17 års fangenskab på Sønderborg Slot. En skæbne der bliver genfortalt på slottet i deres lille men meget fine udstilling. Fortællingen er tilmed krydret med et fint billede af kongen malet af Luthers gode ven og PR. maler Cranach den ældre.

Christian 2. forlader sammen med sin familie København i foråret 1523.

KÆRLIGHED OG KRIG

Mens Christian 2. opholdt sig i Norge som vicekonge, forelskede han sig gløddende i den smukke Dyveke. Det var en upassende forbindelse, men Christian trodsede både kejseren og paven og tog hende og moderen Sigbrit med til København. Selv efter sit ægteskab med Kejser Karl 5.s søster Elisabeth afviste han blankt at sende Dyveke bort. Dyveke dør dog allerede i 1517 og Christian mener, hun direkte blev forgiftet, da hun spiste kirsebær. Efterfølgende knyttede Christian sig tættere til Sigbrit, der med økonomisk sans inspirerede til at effektivisere finansstyrelsen og toldoprævningen, så Christian kunne erobre Sverige i 1520. Efter at Stockholm som den sidste fæstning havde overgivet sig lovede Christian fuld amnesti. Freden blev fejret under festlige former, men onsdag den 7. november blev slottets porte lukket og et anklageskrift blev læst op. Den følgende

dag blev alle der havde stået kongen imod dømt som kættere. Lejetropperne halsuggede hundrede af kongens gejstlige, adelige og borgerlige modstandere. Stortovet flød i blod; og dødspatrujler jagede de flygtende fjender i det snedækkede svenske landskab.

HUMANISTEN CHRISTIAN

Det stockholmske blodbad var en politisk dumhed, der gavnede de svenske uafhængighedsbestræbelser og som i 1523 medførte at Gustav Vasa blev konge og at den lutherske reformation blev indført i Sverige. I Danmark viste Christian en anden og mere humanistisk side af sig selv da han med et større lovkompleks fra 1522 forsøgte at modernisere retsplejen, erhverslivet og kirken. Han foreskrev her ændringer i kirkens økonomi og bestræbte sig på at højne bispers og præsters faglige niveau og ansvarsbevidsthed. Den katolske humanist Poul Helgesen blev inviteret til København og en indre reformation af kirken skulle begynde.

KIRKE OG POLITIK

Christian 2. sad kun på tornen, så længe rigsrådet ønskede det. I 1523 fordrev det konservative og ærkekattolske rigsråd derfor kongen, brændte alle reformlove og erklærede dem for døde og magtesløse. Den nye konge Frederik 1. lovede ved håndfæstningen at sikre højadelen og kirkens ledere en række økonomiske og politiske særrettigheder. Til at understege alvoren havde Frederik en hær af lubeckere, holstenerne og oprørske jyder. Over for den koalitions mistede

Christian 2. modet. Tyve gange skal han en nat tvivlrådig have ladet sig ro over Lillebælt, og da morgenen kom stod han på Fyn. I april 1523 forlod han København med orlogslåden og skatkammeret, sin dronning og sine tre børn og sine nærmeste medarbejdere med Mor Sigbrit i spidsen.

8 ÅR I EKSLI

Tiden udenfor Danmarks rige skulle bruges på at samle en hær, så tronen kunne generobes. Det var dog ikke så lige til, da Christian 2.s forhold til den katolske svoger Karl 5. var noget belastet. Bedre blev det ikke af at Christian 2., i byen Schweinitz hørte Luther prædike. Det blev en åbenbaring for Christian, og på et billede af August Thomsen fra 1840 kan man se, hvordan Christian søgte trøst i Luthers nye lære under et længere ophold i Wittenberg. Her fik Christian også ideen til at udgive Det Nye Testamente på dansk. Oversættelsen var et kampskrift, forsynet både med en oversættelse af Luthers bibelfortale fra 1522 og med en politisk introduktion. Bogen blev da også straks forbudt i Danmark, men blev smulet ind i landet via handelsskibe.

TRO OG POLITIK

Det kan være svært at sige om det var oprigtig tro eller politisk spil der fik Christian til at blive lutheraner. Det har sikkert været et slag i ansigtet ikke mindst på hans magtfulde svoger, Karl 5., men også for hans beskytter, den katolske Margrethe af Østrig. Det lykkedes dog for Christian at samle midler til at erobre Norge, men først efter han officielt havde afsværgt sin nye tro. Ulyksaligt nok var Christian så uforsigtig at tro på Frederik 1.s løfte om frit lejde til forhandling i Danmark. Ingen af hans mange modstandere drømte dog om at holde dette

lejde. Til sin død måtte Christian leve som statsfange - først på Sønderborg Slot, senere under friere forhold på Kalundborg Slot.
Jacob Ørsted

UNDERVISNING

På kant med Kierkegaard

[KIRKESIDEN] Meget af den litteratur, som er kommet i anledning af filosofen Søren Kierkegaards 200 års dag, er for voksne, ja for intellektuelle. Men landsnetværket for skoletjenester har lavet et undervisningsmateriale for børn. Det består af en lærervejledning, som danner baggrund for undervisningen, en tegneserie om Søren Kierkegaards liv, klistermærker til armen med Kierkegaard-citater, en vejledning til den lokale præst og 5 plakater af nutidige danske kunstnere.

Det er meningen at man på baggrund af udvalgte Kierkegaard-tekster diskuterer hans tankeverden ud fra begreberne skyld, kærlighed, angst, frihed og tro. Som støtte har man plakater lavet af Peter Brandes, Maja Lisa Engelhardt og andre kunstnere. Det er meningen, man kommer på et besøg i den lokale kirke og kan diskutere Kierkegaard og hans fem begreber i undervisningsforløbets sidste del. Materialet er vellykket, når man ser

bort fra den forenkledte tegneserie. Niveaue er ramt godt for børn mellem 14 og 17, og de kan sagtens filosofere med på de ellers svære begreber.

Kunstværkerne er vellykkede, og det faktum, at de udstilles på 6 kunstmuseer i Danmark, gør, at det vil være muligt for de fleste at se dem. Det er den største Kierkegaard-satsning i jubilæumsåret, og den når langt ud. Allerede nu er der over 1000 klasser i Danmark, som bruger det, dvs. over 20.000 unge. Materialet er gratis for skoler, der hører til skoletjenesterne lokalt, men er desværre lidt dyrt for andre, som også ville kunne have udbytte af det, det koster 500 kr. plus forsendelse: På kant med Kierkegaard, Landsnetværket af folkekirkelige skoletjenester, 2013.

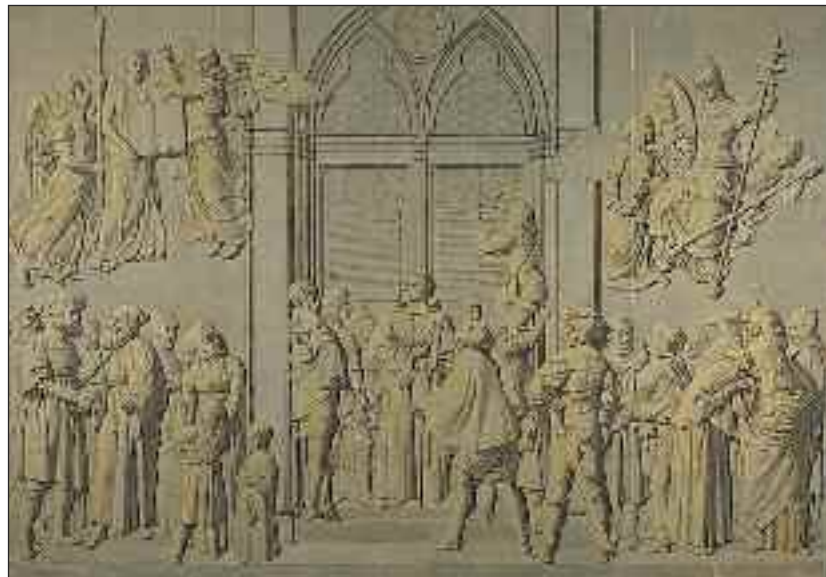
Af Torben Bramming, sognepræst i Ribe og Seem

På kant med Kierkegaard

Niveaue er ramt godt for børn mellem 14 og 17.

500 ÅR MED LUTHERS TESER

Luther slår sine 95 teser op på kirkedøren i Wittenberg. (Ill.: Johann Gottfried Shadow/Thorvaldsens Museum)

Stort jubilæum forude

[KIRKESIDEN] I 2017 er det 500 år siden, Martin Luther offentliggjorde sine berømte 95 teser ved at opslå dem på døren til slotskirken i Wittenberg. Denne mærkedag bliver markeret i alle Europas lutherske kirker – og for øvrigt også i de reformerte kirker, som er omtrent lige så gamle. I Tyskland er reformationsjubilæet ikke bare en kirkelig, men også en forbundsrepublikansk begivenhed: regeringen i Berlin har afsat mange millioner euro til forberedelse og gennemførelse af fejringen, bl.a. fordi Luther anses for ophavsmand til det højtydske sprog gennem sin bibeloversættelse. Man påbegyndte fejringen i 2008. I hele dette ti-år har hvert år et tema, som handler om forskellige kulturelle og samfundsmæssige emner med tilknytning til reformationen. I år er det for eksempel forholdet til de andre kristne trossamfund under overskriften 'reformation og tolerance'.

OGSÅ I DANMARK

Også i Danmark skal jubilæet højtideligholdes. Faktisk er det sket hvert eneste 100-år siden 1617, hvor bl.a. den yderst bemærkelsesværdige Frederiksborg Slotskirke blev opført i anledning af 100-året.

I Danmark har regeringen nedsat et præsidium med repræsentanter for samfunds-, kultur- og kirkeliv samt markeringer, og i alle folkekirkens stifter er der oprettet udvalg, der skal forberede jubilæet; mange gode ideer er allerede i spil: et teaterstykke til opførelse lokalt, en kantate til folkekirkens mange kor, projekter til folkekirkens samarbejde med folkeskolen, rollespil til konfirmander m.m.

I næste uge frigives tre forskellige reformations-ø i Vendsyssel, en for Luther, en for hans kone Käthe og en for hans ven og medarbejder Melancton. De brygges af et lokalt Hjørring-bryggeri på initiativ af Ålborg stiftsudvalg.

I sidste uge afholdt Haderslev stift og domkirke for anden gang en reformations-konference. Sidste år handlede det om musik, i år om den reformerte kirke i Danmark og den hussittiske kirke i Tjekkiet.

OGSÅ ANDRE

Men det er betydningsfuldt, at også unge lutherske kirker i det globale syd med kun en snes års historie finder det afgørende at være med i mar-

keringen af reformationsjubilæet, og at kredsen af kirker ikke kun omfatter egentlige reformationskirker, som lutherske og reformerte, men en lang videre kreds. Ja, selv i den romersk-katolske kirke erkendes det, at reformationen også på afgørende punkter kom til at præge den.

Der arbejdes således både på lokalt prægede markeringer, f.eks. bibeloversættelser, og på mere fælles markeringer.

GUDSTJENESTE-BØLGE

En begivenhed, der kan komme til at afspejle begge vigtige sider af jubilæet, er den 'gudstjeneste-bølge', som Det lutherske Verdensforbund planlægger at internet-transmittere 31. oktober 2017: en festgudstjeneste af en times varighed fra en lokal luthersk kirke i hver tidszone. De 24 gudstjenester vil vise, at det hører til det reformatoriske, at man kan have sit kulturelle særpræg og netop derigennem være en del af en stor bevægelse.

Det lutherske og reformatoriske er i dag en global realitet.

INSPIRATION

Når vi har passeret 31. oktober 2017, må spørgsmålet rejses: hvad med den 32. oktober?

Med andre ord: skal en markering af jubilæet have mening, må den give inspiration fremadrettet.

At beskæftige sig med historien er væsentligt, hvis det kan hjælpe os til at besvare spørgsmålet: hvad vil det sige at være evangelisk i det 21. århundrede? Det bør i afgørende grad være i centrum for overvejelserne.

Niels Henrik Arendt, sognepræst i Staby-Madum, folkekirkens teologiske rådgiver vedr. reformationsjubilæet

EN INTERESSANT OG ALSIDIG STUDIETUR

SSWere i Berlin

[KONTAKT] SSW havde indbudt en busfuld medlemmer på en interessant og alsidig studietur til det politiske Berlin, kort omtalt på sidste uges KONTAKT.

SSW-landdagsmedlem Jette Waldinger-Thiering fungerede som rejseleder, og SSW-landssekretær Martin Lorenzen luftede visioner om et nyt, aktualiseret SSW-rammeprogram. SSWs studietur til en af Europas mest livlige metropoler, som SSW-sekretær Gerhard Jessen, turens praktiske rejseleder, havde formuleret det i invitationen, blev en oplevelse for de knap 50 deltagende SSWere.

Der var ældre veltjente medlemmer, nye, mandatsbærere, frivilligt engagerede – alle fandt hurtigt sammen i et fællesskab på tværs af generationerne.

I alt seks ministerier og institutioner stod på programmet, og referenterne dér oplyste bredt om hver deres; ikke sjældent overrasket over de velforbedrede sydslesvigeres spørgelyst. En storby som Berlin hjemses af utroligt mange busser hver dag, fyldt med turister. SSWerne følte sig dog ikke som turister i gængs forstand. Huskede man Berlin fra før den tysk-tyske genforening, fandt man nu en storby, helstøbt og internationalt præget men også med en del nostalgi. Det gamle Berlin, de smukke kanaler, søer og naturområder, kombineret med gevaldige nybygninger i øst og vest, en gevaldig ramme om sydslesvigeres politiske informationstur.

Andrea Würdemann, gruppens guide, fortalte velinformeret og livlig, ja filosofierende om de steder, man passerede, suppleret med passende anekdoter, så man hurtigt blev fortrolig med byen. Ministerie- og institutionsbesøgene var alle anstrengelser værd. Sikkerhedskriterierne var omfattende, kaffepauserne korte, men gæstfriheden ikke mindst på den danske ambassade gjorde godt.

Under besøget på forbundsregeringens informationskontor blev der også talt om Flensborg Avis – men læsede den gjorde de vist ikke... Nøgttern distance, alvoren omkring

den langtrukne regeringsdannelse, men også let spydige, nærmest vittige bemærkninger kunne høres under besøget i en af politikens hovedcentraler, indenrigsministeriet.

Referenten dér kom i sit næsten to timer lange indlæg inkl. efterfølgende debat forsigtigt ind på situationen: Alle institutioner er tidskrævende stærkt bevogtet. De fleste vigtige tyske politikere befinder sig p.t. i Berlin, og det kan være fristende for terrorister.

Elskværdigt modtaget af en af navn og optræden fornem dame i den slesvig-holstenske landsrepræsentation oplevede SSWerne lidt hjemstavn dér.

Jette Waldinger-Thiering havde på sin elskværdige facon afsluttet alle besøgene med et par rammende bemærkninger og afleverede nogle små interessante gaver med flensborgsk indhold.

Højdepunktet i bogstaveligste forstand var selskabets tur op i fjernsynstårnet på Alexanderplatz. For år tilbage huskes stedet som en tom og kedelig plads uden lys og liv. Nu fremstår den som et panorama, der sammenfatter historien og nutiden på en livlig og spændende måde.

Gruppens chauffør Peter Hühne var for øvrigt knippel til altid at finde de bedste parkeringspladser for bussen. Derfor så man mere luft og liv end ellers. Overvældende var trafikken i Berlin. Dybt rystet havde man passeret det mægtige eringsstedet for nazisternes ofre. Imponeret men ikke ukritisk passerede sydslesvigerne de lange pragtbygninger og alleer fra det tidligere DDR.

Turisthotellet bød på en dejlig frokost, og for dets gæster var "Bauernlümmele" det rustikke mødested i gården om aftenen.

En timelang sightseeing i den tidligere Stasi-central havde optaget gemytterne. Politikken, historien, statsbankerotten og de menneskelige skæbner blev endevendt. Gæsterne selv syntes medtaget af de mange indtryk.

Efter en relativt kølig modtagelse i det om- og udbyggede forsvarsministerium blev det dog til en livlig meningsudveksling med en engageret,

berlinfødt officer, som ved siden af det omfangsrige militær-emne viste sig også at have sans for humor.

Merkels og Schäubles lange skygger lå over genforeningsdagen 3. oktober. Rigsdagen så man derfor kun kort – ventetiden var for lang.

Som ventet blev afskeden med Berlin forsødet gennem et besøg på de nordiske landes fællesambassader, i særdeleshed modtagelsen ved ambassadør Per Poulsen-Hansen på den danske ambassade.

Den harmoniske stemning blev understreget af ambassadørens hjertelige velkomstord, der gik til hjertet og muntrede folk op. Man følte sig bare hjemme her, midt i det hektiske Berlin.

Johanna

En cykel vakte interessen hos mindst en af de ambassade-besøgende SSWere. (Fotos: Bernd Bossemeier)

SKT. KNUDSGILDET

God tilslutning og fin stemning ved aftenfesten. (Fotos: privat)

Brødrene sluttede sæsonen

[KONTAKT] Den 6. oktober hvert år markerer Knudsbrødrene Frederik Vilis fødselsdag, og denne dato er traditionen tro også den dag, hvor årets skydesæson slutter.

Et af dagens højdepunkter er skydningen om eftermiddagen om en stor holstensk landskinke. Den såkaldte skinkekonge bliver kåret om aftenen, og spændingen er år for år stor, men kun det bedste skud tæller. Ligesom sidste år var der også denne gang rift om førstepladsen, og igen måtte skinken deles, idet to brødre opnåede samme pointtal 10,7 ud af 10,9 mulige point. De dygtige skyttere var brd. Haiko Schmidt samt gildets kansler Hans Uwe Harck, der i år også fungerede som oldermand, idet Heinz Rudebeck blev gildemajestæt ved Det Store Adelgilde den 25. juni i år, og således gjorde brug af sin ret til at tage et såkaldt sabbatår.

SKYTTERNE

Resultaterne af mesterskabsskydningen den 18. september bekendtgøres også på sæsonens sidste dag. Her blev resultatet, at brd. fændrik Henrik Fårvang vandt på frihånd, mens brd. Frank Bywater skød bedst på halvt anlæg, og begge brødre får lov til at bære en værdifuld sølvkæde for et år. "Årets Skytte" bliver den broder, der opnår det bedste sammenlagte resultat hele året igennem, og det blev gil-

dets løjtnant Peter Rogg efterfulgt af kansleren Hans U. Harck og brd. Hans Jürgen Jürgensen.

TALEN FOR KONGEHUSET

Broderskabet har som bekendt et tæt og inderligt forhold til det danske kongehus, idet HKH Prinsgemalen og HKH Prins Joachim til Danmark er æresbrødre i selskabet. Brd. Sibbern A.Sönnichsen, mangeårig broder, holdt talen for kongehuset og havde den store glæde og ære at kunne oplæse en hilsen, der var til-

gæet brødrene fra Amalienborg, idet HKH Prins Henrik havde sendt en hilsen i dagens anledning.

Brd. Sibbern Sönnichsen kom i sine velvalgte ord ind på brødrenes ubrudte loyalitet til kongehuset, sluttede med Dronning Margrethes valg-sprog: Guds hjælp, folkets kærlighed, Danmarks styrke - og udbragte et ni-foldigt leve for dronningen. Efter festmiddagen var der god tid til en svingom til langt ud på natten. En god sæson med et rigt gildeliv fandt hermed en værdig afslutning. HUH

Ambassadør Per Poulsen-Hansen i samtale med landdagsmedlem Jette Waldinger-Thiering.

De to glade vindere med dele-skin-ken, t.v. kansler Hans Uwe Harck, t.h. eksmajestæt Haiko Schmidt.